Alles oan ‘e hang

alles oan ‘e hang
wa wol yn ‘e sokken
fan wa stean

keatsers binne de bal
it folk hâldt de siken yn
wat docht de wyn

de wyn is de bal
keatsers hâlde de siken yn
wat docht it folk

it folk is de bal
de wyn hâldt de siken yn
wat dogge de keatsers

de keatsers stean
yn ‘e sokken fan elkenien
alles is oan ‘e hang

Meindert Bylsma

(foar it earst publisearre yn:
It spul troch it gat sjen (2003).

PC 2005 fan Chris Wassenaar

Fan ‘e wize fan keatsen fan Chris Wassenaar út Minnertsgea kin men faak gjin hichte krije. Oan de iene kant binne de taskôgers troch syn ‘ferwoestende’ opslaggen optein (syn opponinten yn it perk tinke der fansels oars oer), mar oan de oare kant hat Chris syn wikselfallige riten en liket it soms dat er nei de ein fan it seizoen útsjocht. Sûnder dat wy dêr statistyske bewizen foar oandrage kinne, liket it der wol op dat er yn de rin fan de jierren wol hieltiten konstanter wurden is.

Fan 1994 ôf aktearret de ‘Reus út Minnertsgea’ al op it heechste nivo, mar pas doe’t Pieter van Tuinen yn 1996 as foarbêst-opslagger in ‘ferbûn’ mei him sleat, giene de resultaten hurd foarút. Op de PC 1997 pakten hja (mei Rinse Bleeker as foarynse) de winst. Opfallend detail: Chris krige oer de hiele dei as opslagger mar ien boppeslach tsjin. Fan 1998 ôf bestie it partoer út Van Tuinen, Kuipers en Wassenaar. Dy formaasje helle 40 oerwinnings. De PC-oerwinning yn 2001 wie fansels de moaiste.

Oerwinning op it Nederlânsk Kampioenskip fan 2005. Flnr: Cornelis Terpstra, Chris Wassenaar, Jacob Wassenaar en begelieder Koos Faber. Foto: Keatsmuseum.

Oan de ein fan it seizoen 2003 sette Van Tuinen in punt achter syn kariêre as haadklasser. Om’t doe it systeem fan de sykly al ynfierd wie, koe der net sa maklik in baas-opslagger as ferfanger oansocht wurde. Boppedat woe Chris Wassenaar de taakferdieling fan syn partoer op ‘e helling sette. Chris naam de earste opslach foar syn rekken, wylst er ek syn plak yn it efterperk hâlde. Uteinlik fersterke Rutmer van der Meer yn it folgjende seizoen it partoer. In jier letter kaam der noch in mutaasje. Om’t Chris graach de lêste jierren fan syn keatslibben ôfslute woe mei syn broer Jacob as foarynse, moast André Kuipers nei in oar partoer omsjen.

It jier 2005

It sil tefolle sein wêze om de lêste feroaring as reden oan te jaan dat it seizoen 2005 sa’n boppeslach waard. Feit is dat Chris Wassenaar mei izeren hân regearre. Syn feriening swaaide by de ôfdielingswedstriden de skepter en wol sadanich dat de oermacht fan in ôfdielingspartoer yn ien jier nei alle gedachten nea sa grut west hat. Cornelis Terpstra, Jacob en Chris Wassenaar fertsjintwurdigen yn dy gearstalling Minnertsgea yn Weidum en op ‘De Bond’. Ek yn Tsjummearrum waard wûn, mar doe die Ruurd de Vries mei foar Cornelis Terpstra. Opteld spilen hja yn Weidum en op de Bond tolve partijen en har opponinten krigen it behindige oantal fan njoggen earsten oan ‘e tillegraaf.

PC-winst 2005. Flnr: Jacob Wassenaar, Chris Wassenaar (K) en Rutmer van der Meer. Foto: Keatsmuseum.

De toan wie set, want ek by de haadklassepartijen eksellearre Chris. It like der efkes op, dat er it rekord puntetal yn it jierklassemint helje koe. It stûke lykwols by 80 punten; allinnich Johannes Brandsma en Piet Jetze Faber diene dat in kear better. Hichtepunt fan Chris syn seizoen wie de keningspriis dy't er op de PC takend krige. Dêrfandinne dat ik de PC fan 2005 efkes (sifermjittich) neier besjen wol oangeande de fraach yn hoefier't Chris syn ynbring bepalend wie.
Om wis fan de kransen te wêzen, moatte der fjouwer partijen wûn wurde en moatte alle trije keatsers fan it partoer de hiele dei goed yn foarm wêze. No is it 'regel' dat der altyd wol in partij is dêr't it stroef by giet. Dat wie foar Rutmer van der Meer c.s. diskear it duel yn 'e heale finale tsjin Klaas Berkepas, Dirk-Jan van der Woud en Auke van der Graaf. It waard de nijsgjirrichste partij fan de dei. Van der Meer c.s. pakten de winst pas by 5-5 6-2. Chris syn sifers yn dizze partij wiene oan 'e matige kant. Hy helle 7 kear punten mei in sitbal, sloech 9 ballen bûten en krige net minder as 4 boppeslaggen tsjin. De finale tsjin Van der Meulen, Sprik en Terpstra foel foar de taskôgers ôf: 5-1. Dêryn koe Chris wol de balâns posityf ôfslute: 5 sitballen en 4 kear in bûtenslach.

Lit ús de sifers fan Chris fan de hiele dei ris oereidzje. Hy sloech as achterynse de hiele dei foarbêst op. Tal opslaggen: 88. Dêrby helle er 29 kear direkte winst: 22 sitballen, 4 kwea út en 3 ballen de keats net foarby. Oan 'e stuit ferlear er 31 slaggen: 24 bûten it perk en 7 boppe. Yn it perk sloech Chris 36 kear út. 12 Kear sloech er boppe en 4 kear giene de punten nei de tsjinstanners troch de bal kwea út te slaan. Om't der op dit mêd amper ferlikingsmateriaal is, is it lestich om Chris syn prestaasje goed op wearde te skatten. It tal missers oan de opslach is foar in topper oan de royale kant, mar dêr stiet syn direkte winst fansels wer tsjinoer. Wis is dat Chris syn ynbring net ûnderskat wurde mei. Op 'e stuit skoarde er hast ien op ien en it is noch mar de fraach wa fan 'e opslaggers yn it moderne keatstiidrek him dat neidwaan kin. Chris syn opslachnivo krige noch mear glâns trochdat er ek efterynse wie. Dat betsjut de swierst mooglike taak by it keatsen. Chris syn siferlist mei op it earste gesicht net spektakulêr lykje, alles byinoar nommen kin net oars konkludearre wurde as dat er op de PC fan 2005 in prestaasje fan formaat delset hat.

Gosse Blom

Sikke Wiersma siet nea 'bij de vrouw in de schaduw'

De earste dei fan it jier 1914 sette goed út ein mei de berte fan Sikke Tjibbes Wiersma. Datselde koe net fan dat hiele jier sein wurde, want yn augustus knalden de kanonnen by it begjin fan de Earste Wrâldkriich. Dat alles lei bûten it gesichtsfjild fan de poppe en ek letter spile him it libben fan Sikke Tj. Wiersma fan Ikkerwâld fier fan it wrâldtoaniel ôf: in libben fan 'Nut en Nocht', arbeidzjen, tipeljen, mollefangen, aaisykjen, reedriden en keatsen en boppe-al fan heit fan syn bern en fan de man dy't al foar de twadde grutte oarloch mei Griet Kooistra yn de lange hier gie. In wâldman mei dy pet ivich en altiten skean op de holle, dy't oant 1994 ta in libben hie fan sport en prinsipes yn tsjinst fan it doarpslibben fan Ikkerwâld.

Hoe goed as Sikke sels foar de oarloch as keatser wie, is net alhiel dúdlik. In twaddeklasser dy't tsjin de earsteklas oan siet, sa gie it ferhaal. 'As er de goede loop hie, kaam de helt fan de ballen wol boppe', sa waard fan him sein. Fêst stiet dat er gauris in pryske wûn op dy mânske doarpspartijen dy't doe op sneontejûn en snein hâlden waarden. Feest, kuorbal en keatsen op pinkstermoandei en dat luts bytiden wol 5000 minsken. Of beskiedener, keatse om in pear sinten op de Hege Hale, It Langlân of de Acht yn Moarmwâld en Ikkerwâld. Hartsje Wâlden en earmoede, stúsjekoarden broeken of pakken oan, mei de pet faak skean op de holle. Wa't net meidie, lei om it fjild hinne. Fjouwer kear de priis foar Sikke mei ien fan de Dykma's en dat wienen bêste keatsers.

Fierder fan hûs hie er syn earste medalje as 'beste kaatser van de dag' al yn 1934 te pakken op in partij fan kv. Oostergo yn Dokkum. It gie him yn dizze minne tiid foar de wyn as keatser: op 27 septimber 1936 waard op de ferneamde Burmaniapartij yn Ljouwert de preemje wûn mei Dirk E. Bijlstra en Fale Bruinsma. In jier letter nochris in 'cassette', mei earsteklasser Klaas Koldijk en âld-earsteklasser Sape de Haan.

In man fan prinsipes

Dat jier, 1937, wie wichtich foar Sikke, want hy troude doe mei Grietje Kooistra en hja soenen, alhiel neffens de gewoante fan dy tiid, dêrnei as Sikke-Griet troch it libben gean. Syn frou wie kristlikgrifformeard, Sikke sels wie wat lichter fan leauwen: herfoarme. Dochter Jannie: 'Us mem sei doe tsjin ús heit: "Ik gean mei dy nei tsjerke".' En soan Tjibbe wit noch: 'It nuvere wie dat ús mem makliker yn har prinsipes wie as ús heit, wylst ús heit fan de 'lichte' kant wie. Hy wie net maklik foar himsels.'

Sikke Wiersma woe net mear op snein keatse en dat betsjutte út de maten en net it heechste foar de man dy't benammen yn it perk ta syn rjocht kaam. 'Wy mochten net in ijsko op snein keapje', witte de bern noch.

Underwilens wie de húshâlding Wiersma ferhuze nei de Efterwei 42, nei ien fan de arbeiderswenten dy't troch it molkfabryk ferhierd waarden. Sikke gie yn 1939 oan de slach as 'centrifugist' op it fabryk by de tsiismakkerij.

Doe't de oarloch der oan kaam, moast Sikke yn de rin fan 1942 út de wei, ûnderdûke. Fan dy tiid ôf reizgen trije wâldmannen nei Noard-Hollân en letter nei Drinte en Oerisel om te mollefangen. Syn kompanen wienen Gerrit van der Staal en Gosse Flootman, mannen dy't elkoar ek fan it tipeljen en it keatsfjild koenen. Earne oernachtsje, bytiden in dak(je) boppe de holle, mar faker noch 'Stond hij recht bij een boom op' te sliepen, sa't Sikke dat letter ris yn syn eigen Fryske Hollânsk wist te fertellen.

En dat alles om de húshâlding troch de tiid te helpen. Ien kear yn de fjirtjin dagen nei hûs om de mollefeltsjes yn de skerne op te bergjen. Sietse 'Feltsje' fan de Westerein wie de ôfnimmer. In inkele kear wie it in sulveren ryksdaalder dêr't er mei thúskaam en dat wie grut jild, dat ferstoppe waard yn de pendule.

Op in âlde list fan in partij yn Ikkerwâld op Himelfeartsdei 22 maaie 1941 stie ek noch de namme fan Sikke Tjibbes Wiersma. En dat net allinne, tegearre mei Piet Ronner fan Dokkum en Pieter Hoekstra fan Seisbierrum helle er in twadde priis. Net min op in list